

Ναυπάκτου Ιερόθεος: Η εικόνα της κοινωνίας μας και η Εκκλησία

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου](#)

Καθημερινά δημοσιεύονται διάφορες αντικοινωνικές συμπεριφορές πού προκαλούν όλους μας, καί τό κοινωνικό περί δικαίου αίσθημα. Δέν μπορούν νά δικαιολογηθοῦν οἱ βίαιες συμπεριφορές ἀπό ἄνθρωπο σέ ἄνθρωπο, ἀλλά δέν μπορεῖ νά ἀμνηστευθῇ καί ἡ εἰκόνα τῆς κοινωνίας μας, τήν ὁποία ἔχουμε διαμορφώσει μέ τόν τρόπο μας.

• Μητροπολίτου Ναυπάκτου & Ἀγίου Βλασίου Ἱεροθέου

Νομίζω, τό θέμα πού πρέπει νά ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἐκκλησία καί ὅσο τό δυνατόν γρηγορότερα εἶναι ἡ ἐκκοσμίκευση ὅχι μόνον τῆς κοινωνίας, ἀλλά καί τῆς ἰδίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Τό λέγω αὐτό γιατί ἡ κοινωνία πού δέχεται διάφορες

έπιδράσεις, λόγω της παγκοσμιοποίησης, αλλάζει συνεχώς και αποεκκλησιοποιείται ή αποθρησκευοποιείται από τὰ διάφορα παραδοσιακά πρότυπα πού ἔχει. Αυτό δέν μπορεί νά ἀναχαιτισθῇ μέ κοσμικούς τρόπους, καί αυτό ἐπηρεάζει καί τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας.

1. Ἡ ἐπικούρεια νοοτροπία

Ἦδη ὁ Kenneth Gergen, κάνοντας λόγο γιά τόν «μεταμοντερνισμό» ἢ τήν «μετανεωτερικότητα», γράφει ὅτι ἡ μετανεωτερικότητα προσδιορίζεται ἀπό τρία γνωρίσματα. Πρῶτον, τήν «ἀμφισβήτηση τῆς αὐθεντίας», ὅτι δέν ὑπάρχουν αὐθεντίες, δεύτερον, «τήν κατάργηση τῆς λογικῆς τάξης», ἀφοῦ αυτό πού εἶναι λογικό γιά τόν ἕναν δέν εἶναι λογικό γιά τόν ἄλλον, καί τρίτον, τήν «ἀπώλεια τοῦ ἀναγνωρίσιμου», ἀφοῦ ἀναπτύσσεται ὡς δεδομένο ἡ λεγομένη «πολυπλοκότητα τῶν πραγμάτων».

Ἄλλωστε, κατά τόν ἴδιο, οἱ σύγχρονες κοινωνίες ἐκφράζονται μέ τρία γνωρίσματα, ἤτοι «τόν κοινωνικό κορεσμό», ἀφοῦ ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεί νά περιορίζη τίς σχέσεις του στό κοντινό του περιβάλλον, «τόν ἐποικισμό τοῦ ἑαυτοῦ» μέ τό νά γνωρίζη τόν ἑαυτό του μέ πολλές καί ἀνόμοιες δυνατότητες τρόπου ζωῆς καί «τήν πολυφέρνεια» πού σημαίνει τήν «πολλαπλότητα τῶν προσωπικῶν ἀμφιέσεων».

Στήν ἐποχή μας παρατηρεῖται καί ἕνα ἄλλο ρεῦμα συνέχεια τῆς «μετανεωτερικότητας», πού εἶναι τό κίνημα woke (ἀφύπνιση) culture, πού ξεκίνησε στήν Ἀμερική τήν δεκαετία τοῦ 1960 ὡς προστασία τῶν μειονοτήτων καί ἐναντίον τοῦ ρατσισμοῦ καί στίς ἡμέρες μας χρησιμοποιεῖται ἀπό διάφορες ἀντισυστημικές ὁμάδες γιά τήν προστασία τῶν δικαιωμάτων τῶν μειονοτήτων καί τῶν ὁμοφυλοφίλων.

Γενικά, βλέπουμε ὅτι στίς κοινωνίες μας ἐπικρατεῖ διάχυτα ὁ πανσεξουαλισμός μέ τήν ἐπικούρεια φιλοσοφία, τό γνωστό «τετραφάρμακον», δηλαδή τίς τέσσερις «ἀρχές» πού δίδασκε ὁ ἐπικούρειος φιλόσοφος Φιλόδημος, ἀκολουθώντας τίς ἀπόψεις τοῦ Ἐπίκουρου: «Ἄφοβον ὁ Θεός (ἡ θεϊκή δύναμη δέν ἀπειλεῖ ἐκ φύσεως τόν ἄνθρωπο γιατί δέν ἀσχολεῖται μέ τὰ ἀνθρώπινα)• ἀνύποπτον ὁ θάνατος (ὁ θάνατος δέν προκαλεῖ ἀνησυχία, γιατί δέν ὑπάρχει μεταθάνατος ζωῆ, ἀφοῦ ἡ ψυχὴ εἶναι ὕλη)• καί τὰγαθόν μὲν εὐκρητον (τό καλὸ ἀποκτᾶται εὐκόλα μέ τίς ἡδονές)• τό δέ δεινὸν εὐεκκαρτέρητον (εὐκόλα μπορούμε νά ὑπομείνουμε τό κακόν)».

Ὅταν δῇ κανεὶς τήν νοοτροπία τῶν ἀνθρώπων τῆς ἐποχῆς μας, θά διαπιστώσῃ ὅτι κυριαρχεῖται ἀπὸ τόν πανσεξουαλισμό πού στηρίζεται στήν ἐπικούρεια φιλοσοφία.

Εἶναι χαρακτηριστικό τό βιβλίο τοῦ Irvin Yalom «στόν κῆπο τοῦ Ἐπίκουρου» μέ

υπότιτλο «Αφήνοντας πίσω τόν τρόπο τοῦ θανάτου», στό ὁποῖο αὐτός ὁ ψυχοθεραπευτής γράφει ὅτι στήν «θεραπευτική δουλειά» του δέν θεωρεῖ ὡς προγόνους του, τούς μεγάλους ψυχιάτρους καί ψυχολόγους τῆς ἐποχῆς μας, ἀλλά τούς Ἑλληνες φιλοσόφους, ιδίως τόν Ἐπίκουρο, ὁ ὁποῖος ἦταν «ὁ πρωτοῦπαρξιακός ψυχοθεραπευτής».

Αὐτές οἱ ἐπικούρειες ἀρχές πού τονίστηκαν προηγουμένως ἐπικρατοῦν ἐν πολλοῖς στίς ἡμέρες μας, πού ἀντί γιά φάρμακα εἶναι μιά μεγάλη ἀρρώστια, καί αὐτό δέν μποροῦμε νά τό χαρακτηρίσουμε ὡς πρόοδο τῆς κοινωνίας, ἀλλά ὡς ὀπισθοδρόμηση καί ζωή πρό Χριστοῦ, καί μάλιστα ἀπό Χριστιανούς!

Ὁ καθηγητής Φιλοσοφίας Χαράλαμπος Θεοδωρίδης στό κλασσικό ἔργο του μέ τίτλο «Ἐπίκουρος» καί υπότιτλο «ἡ ἀληθινὴ ὄψη τοῦ ἀρχαίου κόσμου» ἀναλύει τόσο τό βάθος τῆς ἐπικούρειας φιλοσοφίας, ὅσο καί τήν ἐπίδραση πού εἶχε στόν ἀρχαῖο κόσμο, ἀλλά καί στόν νεώτερο κόσμο. Γράφει χαρακτηριστικά ὅτι «ἡ ἐπικούρεια διδασκαλία ἐγένε μονάκριβο προζύμι γιά τήν κατοπινὴ Ἀρχαιότητα, πάνω ἀπὸ πεντακόσια χρόνια, ἀρχίζοντας ἀπὸ τούς πρῶτους ἐλληνιστικούς χρόνους τῆς Ρώμης, καί τό χελιδόνι τῆς καλοκαιρίας γιά τὰ νεότερα χρόνια ὕστερα ἀπὸ τὴ θεολογικὴ καί ἰδεαλιστικὴ νεροπομπή πού σκέπασε τήν οἰκουμένη»!!

Ἐπὶ πλέον γράφει ὅτι ὁ Ἐπίκουρος ἐπικρατεῖ στήν Εὐρώπη: «Μά εἴταν φυσικὸ ἡ ξαναγεννημένη ἀστική διανόηση τῆς Εὐρώπης νά αἰσθανθεῖ τὴ συγγένειά της μέ τό μεγάλο διαφωτιστὴ τῆς Ἀρχαιότητος. Ὁλόκληρη, μπορεῖ νά πεῖ κανεῖς, ἡ νεότερη ἐπιστήμη κι ὁ γνησιότερος ἀνθρωπισμός ἀκολουθοῦν τὴ θετικὴ ἀμυθολόγητη κι ἐξημερωτικὴ κατεύθυνση πού εἶχε χαράξει ἐκεῖνος».

Φυσικά, αὐτό τό βλέπουμε καί σέ ὅλη τήν πολιτιστικὴ, κοινωνικὴ καί ἀστικὴ ζωὴ τῆς πατρίδας μας, παντοῦ κυριαρχοῦν οἱ ἐπικούρειες ἀρχές πού ἔχουν κέντρο τόν ἄνθρωπο, τήν ἡδονή, τήν ἀποβολὴ τοῦ φόβου τοῦ θανάτου, τήν ἀμφισβήτηση τῆς ὑπαρξης τῆς ψυχῆς μετὰ τόν θάνατο.

Ὁ π. Συμεών τοῦ Ἑσσεξ ἔλεγε σέ ὁμιλία του ὅτι «ὁ σύγχρονος κόσμος εἶναι ἓνας κόσμος μεταχριστιανικός, δηλαδή ἓνα μείγμα ἀπὸ Χριστιανούς, πρῶην Χριστιανούς καί μὴ Χριστιανούς». Μάλιστα, ἔλεγε πολὺ εὐστοχα: «Οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς μας θεωροῦν ὅτι ἔχουν ἐνηλικιωθεῖ καί ὅτι πρὶν ἀπὸ αὐτοὺς οἱ Χριστιανοὶ δέν ἦταν ὠριμοὶ καί οἱ ἀντιλήψεις τους ἦταν ἀφελεῖς, παιδαρῶδεις. Γιατί νὰ συνεχίσουν τὴν δική τους γραμμὴ; Αὐτὴ, ὅμως, ἡ στάση διασπᾷ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας μέ τό παρελθόν της καί θρυμματίζει τὴν ταυτότητά της ἀνά τούς αἰῶνες» (π. Συμεών Ἑσσεξ, σελ. 92).

2. Ὁ δικαιωματισμός καί τό δικαίωμα

Ἡ κοινωνία μας κινεῖται συνεχῶς σέ ἕναν πανσεξουαλισμό καί μέσα σέ αὐτόν ἐκφράζονται πολλοί δικαιωματισμοί, οἱ ὅποιοι ἀπομακρύνονται ἀπό τά λεγόμενα «στερεότυπα» καί αὐτό ἀπό πολλούς θεωρεῖται ὡς πρόοδος.

Μέ τούς ἀνθρώπους αὐτούς πού ἔχουν τέτοιες ἀντιλήψεις δέν μπορεῖ κανείς νά συζητήση εὐκόλα, ἀκριβῶς ἐπειδή δέν δέχονται τά σταθερά σημεῖα τά ὅποια ἔχει ἡ Ἐκκλησία.

Ὁ π. Ἰωάννης Ρωμανίδης ἐδῶ καί πολλά χρόνια τόνιζε ὅτι μιά μεγάλη πρόκληση τῆς Ἐκκλησίας στό μέλλον θά προέλθῃ ἀπό τά λεγόμενα «ἀνθρώπινα δικαιώματα», ὅταν αὐτά συνδέονται μέ τήν ἀνθρώπινη φύση καί τήν κοινωνία, καί θεωροῦνται φυσικά, καί βέβαια ἐρμηνεύονται διαφορετικά κάθε φορά, ἀνάλογα μέ τήν ἐξέλιξη τῶν πραγμάτων. Γιά τήν ἐκκοσμικευμένη αὐτόνομη κοινωνία ἡ ἀνθρώπινη φύση εἶναι σέ διαρκῆ ἀλλαγὴ καί ἐξέλιξη καί «δέν ὑπάρχει στατική κατάσταση γιά νά χρησιμοποιηθῇ ὡς ἀμετάβλητο κριτήριο ἠθικῶν καί νομικῶν δικαιωμάτων καί ὑποχρεώσεων».

Αὐτό σημαίνει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος σέ κάθε ἐποχὴ ἔχει διαφορετικά δικαιώματα• ἄλλα ἐκφράζει αὐτός πού βρίσκεται στήν πρό Χριστοῦ ἐποχή, ἄλλα αὐτός πού ζῇ στήν μετά Χριστόν ἐποχή καί ἄλλα δικαιώματα ἐκφράζουν οἱ ἄνθρωποι σέ διάφορες ἐποχές καί κοινωνίες, δηλαδή ὑπάρχει ἐξέλιξη στίς ἀπαιτήσεις τῶν δικαιωμάτων.

Ἡ Ἐκκλησία βλέπει τά πράγματα διαφορετικά, γιατί θέτει τίς βάσεις τῶν «δικαιωμάτων» ὅχι ἀπλῶς στήν ἱκανοποίηση τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν πού συνδέονται μέ τήν διάνοια καί τά ποικίλα πάθη, ἀλλά στήν τήρηση τῶν δικαιωμάτων τοῦ Θεοῦ, τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ὅπως ψάλλουμε: «Δίδαξόν με τά δικαιώματά σου». Τό βασικό ἀνθρώπινο δικαίωμα εἶναι ἡ ἀνάπτυξη τῆς νοερᾶς ἐνέργειας. Αὐτό τό «δικαίωμα» εἶναι δωρεάν χάρισμα τοῦ Θεοῦ καί δίνεται σέ ὅλους τούς ἀνθρώπους. Ὄταν ἐνεργοποιηθῇ αὕτη ἡ νοερά ἐνέργεια, τότε ὑπερβαίνονται ὅλα τά ἄλλα ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τοῦ ἀνθρώπου, χωρίς νά καταργοῦνται.

Ἄν ἐξετάσει κανείς τήν ἀνθρώπινη δικαιοσύνη καί τήν ἱκανοποίηση τῶν δικαιωμάτων τῆς φυσικῆς καταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου δέν πρόκειται νά βρῇ λύση, διότι ὑπάρχουν ἀνισότητες μεταξύ τῶν χαρισμάτων. Γι' αὐτό ἡ ἀνάπτυξη τῆς νοερᾶς ἐνέργειας εἶναι «τό μόνον ἀναπαλλοτρίωτο δικαίωμα», ἀκόμη καί τότε πού ἡ κοινωνία παραβιάζει ἢ ἀφαιρεῖ τά ἄλλα λεγόμενα φυσικά δικαιώματα.

Μέ αυτό θέλω νά πῶ, ὅτι δέν θά μπορέσουμε νά βροῦμε σταθερές βάσεις γιά νά συζητήσουμε μέ τούς συγχρόνους ἀνθρώπους πού στηρίζονται στό λεγόμενο φυσικό δίκαιο, καί ἔχουν ἀπομακρυνθῇ ἀπό τόν Θεό καί τήν Ἐκκλησία. Μιλᾶμε διαφορετικές «γλῶσσες».

3. Ἡ ἐκκοσμίκευση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς

Ἡ σύγχρονη κοινωνία μας ἐκκοσμικεύεται συνεχῶς, πού σημαίνει ρυθμίζει τήν ζωή της καί τήν διοργάνωσή της ἔξω ἀπό τίς θρησκευτικές καί ἐκκλησιαστικές παραδόσεις. Καί ὅπως εἶπα προηγουμένως αὐτό ἐπηρεάζει κατά ποικίλλους βαθμούς καί τά μέλη τῆς Ἐκκλησίας πού ζοῦν σέ ἕναν ὁρισμένο τόπο καί χρόνο.

Ἔτσι, ἡ ἐκκοσμίκευση δημιουργεῖται στήν θεολογία, ὅταν ἐπηρεάζεται ἀπό προτεσταντικές καί ρωμαιοκαθολικές παραδόσεις ἢ παράδοξες παρερμηνεῖες τῆς ὀρθοδόξου πατερικῆς θεολογίας, ὡς νεοπατερικῆς ἢ μεταπατερικῆς ἢ σχετικιστικῆς μέ παράλληλη ἀπώθηση τῆς θεολογίας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί τῆς ἡσυχαστικῆς παράδοσης.

Ἐπίσης, ἡ ἐκκοσμίκευση παρατηρεῖται στήν ἐκκλησιαστική ζωή. Ὁ τρόπος μέ τόν ὁποῖο τελοῦνται τά Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως τό Βάπτισμα, ἡ θεία Κοινωνία, ὁ γάμος, ἔχουν κοινωνικοποιηθῇ, δηλαδή ἔχουν γίνει κοινωνικές ἐκδηλώσεις καί οἱ Ναοί σέ αὐτές τίς περιπτώσεις ἔχουν διαμορφωθῇ σέ αἵθουσες παραστάσεως ἀνθρώπων κάθε κοινωνικῆς τάξης, πού τό μόνο πού δέν κάνουν εἶναι νά προσεύχονται. Μερικά Μοναστήρια ἄφησαν τήν ὀρθόδοξη ἡσυχαστική παράδοση καί μετεβλήθηκαν σέ κοσμικά κέντρα.

Ἀκόμη, ἡ ποιμαντική διακονία γίνεται μέ ἐντελῶς κοσμικά μέτρα, ἡ ποιμαντική καθοδήγηση ἐξομοιώνεται μέ μιᾶ «ψυχολογική προπόνηση», ἡ ἐπικοινωνία μέ τούς ἀνθρώπους γίνεται μέ ψυχαγωγίες, ἐκδρομές, κοινωνικές ἐκδηλώσεις. Μερικοί Κληρικοί τό λένε ἀνευθρίαστα ὅτι ὑπάρχει ἕνα κομμάτι τῆς κοινωνίας πού θέλει νά θρησκεύη καί αὐτοί ἔγιναν Κληρικοί γιά νά ἱκανοποιοῦν τήν νοοτροπία αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων.

Σέ ὅλα τά επίπεδα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς ἔχει εἰσέλθει «γιά τά καλά» ἡ ἐκκοσμίκευση, πού τρώει ἐσωτερικά τόν ἱστό τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ὅπως ὁ σκόρος τρώει τό ξύλο. Πρέπει κανεῖς νά εἶναι ἀφελής ἢ «ἀγράμματος θεολογικά» γιά νά μή βλέπη αὐτήν τήν πραγματικότητα.

Αὐτό σημαίνει ὅτι, δυστυχῶς, ἡ Ἐκκλησία, δηλαδή οἱ ἐκκλησιαστικές δομές, συναγωνίζονται τά ἄλλα Σωματεῖα σέ κοινωνικές δράσεις, Κληρικοί

ἀναδεικνύονται σέ καλύτερους μάνατζερς καί διπλωμάτες, μοναχοί ζοῦν ἀκτιβιστικά καί Χριστιανοί ἔχουν χάσει τήν οὐσία τῆς χριστιανικῆς ζωῆς.

Γενικά ὅλοι ἐπηρεαζόμαστε ἀπό τήν νοοτροπία τῆς σύγχρονης ζωῆς, ὅπως τήν παρουσίασα προηγουμένως.

Αὐτό δέν ἰσχύει σέ ὅλα καί σέ ὅλους, ἀλλά ἡ ἐκκοσμίκευση εἶναι ἓνας πνευματικός λίβας πού κατακαίει πολλούς Χριστιανούς. Ἔτσι, ἂν εἶναι κάτι μέ τό ὅποιο εἶναι ἀνάγκη νά ἀσχοληθῇ ἡ Ἐκκλησία στήν ἐποχή μας εἶναι τό μεγάλο πρόβλημα τῆς ἐκκοσμίκευσης στήν Ἐκκλησία, τήν θεολογία καί τήν ποιμαντική διακονία.

Ἡ κοινωνία μας καταρτίζεται μέ νέες ἀντιλήψεις καί θεωρίες περί ἀνθρώπων, οἱ ἄνθρωποι ἐπηρεάζονται ἀπό νέα πρότυπα ζωῆς, ἡ Ἐκκλησία ὅμως καί τά μέλη της πρέπει νά παραμείνουν σταθερά στήν παράδοσή της πού διαπνέεται ἀπό τήν ἐμπειρία τῆς Πεντηκοστῆς καί δίνει νόημα στήν ζωή τῶν ἀνθρώπων, θεραπεύοντας τήν φιλαυτία σέ φιλοθεία καί φιλανθρωπία καί μετατρέποντας τήν ἰδιοτελῆ ἀγάπη σέ ἀνιδιοτελῆ ἀγάπη. Αὐτό εἶναι στήν οὐσία τό θεραπευτικό ἔργο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.